

Герман Л.В., Тихоненко О.В. Кафедри мовних дисциплін – 75: історія і сьогодення. *Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (8 жовтня 2019 р., Харків).* Харків: Мадрид, 2019. С.3-6.

Герман Л.В., канд. філол. наук, професор ХНАУ

Тихоненко О.В., канд. філол. наук, доцент

Харківський національний аграрний університет ім.В.В. Докучаєва

КАФЕДРИ МОВНИХ ДИСЦИПЛІН – 75: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ

У перші роки функціонування нашого університету на тлі тогочасних подій уже здійснювалася підготовка фахівців з іноземних мов для сільського господарства та лісівництва. До 1944 року не існувало окремої мовної кафедри, тому іноземні мови викладали вільні слухачі, випускники престижних у ті часи університетів, відомі мовознавці, літературознавці, фахівці зі статистики, з арифметики, геометрії, алгебри і тригонометрії, учені агрономи і садівники, священники. Так, з 1818 року професор Матушевський Михайло викладав німецьку мову, а також арифметику, геометрію, алгебру і тригонометрію. Пізніше німецьку мову викладали Лессель Франц, А.А.Де-Вельке, К.К. Курек, С. Жалінський, К.І. Доль, К.С. Євтушевський, Б.П.Овсянніков, Л.О. Міллер, І.І. Дамберг, В.Г. Шенберг, Р.Г. Бетнер; французьку мову – А. Кшевський, Л.О. Міллер, І.Й. Широких, Г.П. Бенуа, англійську – Кушель Франц; російську – О.С. Савін, І.А. Яновський, В.О. Носович, П.О. Омеляненко, Г.В. Татаров, І.М. Завітаєв, О.М. Євлахов Є.К. Тимченко.

Тільки у 1930-х рр. ХХ ст. було створено кабінет іноземних та російської мов, до складу якого ввійшли: викладачі англійської мови – В.І. Говор, А.А. Чайкін, А.А. Соболев; викладачі німецької мови – Є.В. Бергенко, Л.І. Райхенберг, Н.А. Лебедева, Н.А. Курбікон і викладач російської та української мов В.Н. Зарудський.

Із 1944 року у складі інституту почала діяти кафедра іноземних і російської мов. У 50 – 60-ті рр. минулого століття тут працювали: Л.М. Щеглова – завідувач кафедри; В.А. Рудевська, С.А. Ношинська, І.С. Дубнякова, М.П. Дьякова – викладачі англійської мови; З.Я. Пумкіна, Н.Е. Вехтер, Л.А. Малашевич, А.І. Килимник, С.А. Степаненко, А.І. Коваленко, Р.Г. Бідявська – викладачі німецької мови; Л.Е. Парасолька – викладач французької мови; В. Н. Зарудський, П. А. Івановський, Ф. А. Писаревська – викладачі російської мови; старший лаборант М.Г. Мажутко.

У 1955 р. за рішенням Міністерства вищої освіти СРСР організовано кафедру російської мови, що відіграла велику роль у навчанні й вихованні студентів-іноземців. У 50-60-ті рр. активно вивчали російську мову студенти й аспіранти з Болгарії, Югославії, Румунії, Польщі, Угорщини, Чехословаччини, Німеччини, Албанії, Кореї, Китаю, Монголії, представники африканських і арабських країн, Афганістану, Шрі-Ланки. Невід’ємною частиною навчально-виховної роботи кафедри були екскурсії до країн ближнього зарубіжжя, під час яких студенти знайомилися з досягненнями культури, економіки, науки різних країн.

У 1978 році роботу кафедри поновлено як секції російської мови кафедри іноземних мов. У цей період викладали: М.М. Гохлернер – завідувач кафедри, доцент (з 1989 р. – професор), кандидат психологічних наук; викладачі англійської мови – І.А. Дворніченко, В.В. Липовий, В.Й. Піотровська, О.А. Паніна, В.Ф. Прогнімак, Л.В. Смольянінова; викладачі німецької мови – О.В. Гуреу, П.А. Багрінцев, В.І. Борзенко, С.Т. Кропивка; викладач французької мови – Л.Ф. Тимоха. Очолювала кафедру канд. філол. наук, доцент Л.В. Герман.

Із 1980 року кафедри іноземних мов і російської мови стали функціонувати як самостійні структурні одиниці.

Із 90-х рр. склад кафедри іноземних мов представляли Л.В. Герман, О.А. Паніна, Т.В. Александрович, І.В. Шульга, В.Л. Чорна, А.В. Лещінська,

Є.Г.Макарська, О.А.Сошенко, О.В.Логінова, С.І.Гулуєва, старший лаборант Н.А.Короп, лаборант Н.І.Безугла.

У 1992 р. із наданням українській мові статусу державної кафедру російської мови було реорганізовано в кафедру української та російської мов. У різні роки викладачами російської мови як іноземної були Л.І. Безкровна, Л.О. Благонравіна, І.І. Варфоломєєв, Г.А. Волошан, Н.М. Калініченко, Т.Г. Кисельова, Н.В. Костюкова, О.В. Лимар, О.В. Миронович, В.І. Пахалков, В.В. Поздняков, О.Ю. Пшенична, Л.М. Скоблик, Л.П. Сотникова, В.Г. Хвирисюк, Н.В. Хуторянська, Н.І. Цацоріна, О.В. Чайка, В.Д. Юрова. Упродовж тривалого часу викладачі працювали за кордоном (в Афганістані, Беніні, Китаї, Малі). Навчально-допоміжний склад кафедри представляли Л.І.Шахматова, Л.С.Москаленко. У різні роки очолювали цю кафедру старші викладачі Л.П.Сотникова, Л.І.Безкровна, І.І.Варфоломєєв, Г.А.Волошан, канд.філол. наук, доцент О.В.Тихоненко.

Із 1993 року для студентів і співробітників закладу запроваджують викладання української мови. Саме тоді на базі кафедри розпочало роботу підготовче відділення для іноземних громадян, де іноземні учні вивчали російську та українську мови, отримували необхідні знання для подальшого навчання у закладах вищої освіти України. Українську мову викладали Н.Г.Войчук, О.В.Лимар, О.В.Тихоненко, із 2007 року Т.М.Князь, Т.О.Петрова. з 2012 року – І.Ю. Підгородецька.

Наказом ректора № 321 від 1 липня 2016 року на базі кафедри української та російської мов і кафедри іноземних мов створено кафедру мовних дисциплін, основна діяльність якої спрямована на мовну підготовку здобувачів бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти на основних факультетах та іноземних громадян на підготовчому відділенні. На кафедрі викладають такі дисципліни: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Українська мова як іноземна», «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Ділова іноземна мова (англійська, німецька, французька)», «Наукова іноземна мова

(англійська, німецька, французька)», «Латинська мова та основи аграрної термінології», «Російська мова як іноземна».

Кафедру мовних дисциплін очолює Л.В. Герман, канд. філолог. наук, доцент, професор ХНАУ. У складі кафедри працюють 15 штатних викладачів: п'ять кандидатів філологічних наук, що мають учене звання доцента – Л.В. Герман, О.В. Тихоненко, І.Ю. Підгородецька, Т.М. Князь, Т.О. Петрова; шість старших викладачів – Т.В. Александрович, Г.А. Волошан, О.В. Логінова, Є.Г. Макарська, В.Л. Чорна, І.В. Шульга; чотири викладачі – І.О. Гладких, Ю.В. Коврига, О.А. Сошенко, В.Ю. Кузіна; навчально-допоміжний склад – старші лаборанти Н.І. Безугла і А.В. Хромова.

Темою науково-дослідної роботи кафедри є «Філологічні та методичні аспекти викладання мов у спеціальних цілях».

Основні результати досліджень викладачів кафедри відображаються в наукових статтях та виступах на міжнародних, обласних, міжуніверситетських конференціях і наукових конференціях ХНАУ. Колектив кафедри організував і провів чотири Всеукраїнських науково-практичних конференції «Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у навчальних закладах» (2009, 2011, 2018, 2019), науково-практичну конференцію «Іноземні мови для професійного спілкування», дві Всеукраїнських науково-практичних конференції «Світова велич генія Т. Г. Шевченка» до дня народження Великого Кобзаря та ін.

Навчально-методичну роботу спрямовано на поглиблення й модернізацію забезпечення дисциплін дидактичною літературою, створення нових принципів і методів ефективного управління процесом навчання здобувачів. Викладачі кафедри є авторами монографій, словників, навчально-методичних посібників, рекомендованих Мінагрополітики України.

На кафедрі діють науковий, навчально-методичний семінари, а також наукові студентські гуртки з української та іноземних мов. Працюють курси з англійської та німецької мов для здобувачів і викладачів університету.

Викладачі кафедри надають допомогу підрозділам університету з редагування та перекладання наукових та інформаційних матеріалів.

Викладачі приділяють велику увагу виховній роботі та підвищенню загальнокультурного рівня молоді: готують студентів до участі у Міжнародному конкурсі з української мови ім. П.Яцика, Міжнародному мовно-літературному конкурсі ім. Т. Г. Шевченка, Міжнародній лінгвокраїнознавчій олімпіаді серед іноземних учнів, студентських наукових та країнознавчих конференціях з англійської, німецької та французької мов; проводять університетські олімпіади з української та іноземних мов. Щорічною традицією стало проведення Шевченківських свят; літературних вечорів, присвячених Дню рідної мови, Всесвітньому дню поезії; студентської наукової конференції «Слов'янська культура на тлі культур народів світу» .

Кафедра завжди була відома своїм дружним працелюбним колективом, яка увібрала давні багаті традиції. Викладачі зробили вагомий внесок у підготовку фахівців для аграрного сектора України та для багатьох країн світу.